

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

*А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Касьянова С. П. <i>Культурна самоідентифікація у парадигмі елементів політичної культури сучасної людини</i>	148
Ковальчук А. Ю. <i>Сучасне розуміння дефініції “безпека”</i>	151
Костюк Т. О. <i>Місцеве самоврядування і його роль в модернізації української держави і суспільства</i>	153
Кулик В. В. <i>Досвід сталого розвитку економіки Сінгапуру: три складові стабільності та економічного росту</i>	156
Лісовський П. М. <i>Проблема цивілізацій як концентричного кола мудрості в міжнародних відносинах....</i>	162
Лопатенко Л. О. <i>Операційний менеджмент як складова модернізації економіки</i>	165
Мазнева М. В. <i>Організаційні засади забезпечення безпечності туризму в умовах глобалізації</i>	169
Мазуренко О. К., Єрін Д. Л. <i>Розвиток широкосмугового зв'язку у світі: статистичний аспект</i>	176
Марченко С. М. <i>Сучасний стан ринку праці в Україні: проблеми та перспективи в умовах нестабільності</i>	179
Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф. <i>Держава і громадянське суспільство в Україні: питання трансформації</i>	182
Медвідь А. М., Курчина Т. О. <i>Інформаційна безпека в умовах модернізації України</i>	188
Медвідь Ф. М., Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе <i>Інформаційна безпека України в системі національної безпеки</i>	194
Могилевская О. Ю. <i>Актуальные проблемы управления отечественным промышленным предприятием в условиях инновационных процессов.....</i>	200
Мушкін І. М. <i>Розробка плану підвищення продуктивності праці в умовах економічної кризи.....</i>	203
Намонюк Ч. І. <i>Міграційна криза в ЄС: українська загроза та російсько-сирійський чинник</i>	206
Омельчук В. В. <i>Гетьманська адміністрація у регулюванні податків та повинностей з лаврських володінь і конфліктні ситуації з лаврськими підданими</i>	210
Омельчук В. В., Мельниченко Д. В. <i>Особливості становлення державних інститутів Республіки Техас.....</i>	216
Новальська Н. І., Суліма Н. М. <i>Інноваційна діяльність підприємства як чинник конкурентоспроможності його продукції</i>	223

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У декларації Гаазької міжпарламентської конференції 1989 р. заявлено; “Безпека і захист туристів і повага до їхнього достоїнства є основними умовами розвитку туризму, тому всім державам, які співпрацюють у межах UNWTO, необхідно:

- а) щоб заходи для спрощення туристичних подорожей, поїздок і перебування супроводжувалися заходами для гарантування безпеки і захисту туристів і туристичних об’єктів та достоїнства туристів;
- б) щоб з цією метою була сформована ефективна політика, спрямована на гарантування безпеки і захист туристів і туристичних об’єктів, а також поваги до достоїнства туристів;
- в) точно визначати туристичні товари, об’єкти й устаткування, які через те, що використовуються туристами, вимагають особливої уваги;
- г) готувати відповідну документацію й інформацію і забезпечувати доступ до неї у разі загрози туристичним об’єктам і (чи) туристичним визначним пам’яткам;
- г) дотримуватись, відповідно до процедур, специфічних для систем законодавства в кожній окремій країні, юридичних положень у сфері захисту туристів, включаючи, зокрема, право туристів домагатися ефективного судового захисту в національних судах у разі дій, які завдають шкоди особисто їм чи їхньому майну, особливо за таких найбільш небезпечних актів, як тероризм”.

У рекомендаціях Конференції особливу увагу приділено захисту туристів від терористичних актів. Оскільки тероризм становить реальну загрозу туризму і пересуванню туристів, до терористів необхідно ставитися як до будь-яких інших карних елементів, їх потрібно переслідувати і карати; тільки тоді жодна країна не стане для терористів безпечним притулком.

Держава, що приймає, і держава, з якої турист прибув, повинні вживати всіх заходів, щоб:

- законодавство країн було спрямоване на боротьбу з насильством і злочинністю, а також на захист і збереження навколишнього середовища, особливо в районі визначних туристичних центрів;
- у кожній державі був створений спеціалізований центральний орган із гарантування безпеки туристів у разі епідемій і загрози терактів, а

також у разі вчинення серйозних і систематичних злочинів проти туристів і їхнього майна;

- забезпечити базове страхування туристів на випадок основних ризиків, з якими вони зіштовхуються (хвороба, крадіжка);
- розвивати тісну взаємодію державних органів з компетентними органами на всіх рівнях, а також з туристичними і готельними асоціаціями, агентствами, авіакомпаніями і будь-якими іншими органами, зацікавленими в безпеці туризму;
- інфраструктура місць туристичного призначення могла прийняти і розмістити потоки туристів, які виникають епізодично під час сезону, з урахуванням можливості здійснення заходів, спрямованих на охорону їхнього здоров'я в сфері суспільного харчування й обмеження негативних наслідків для навколишнього середовища;
- спростити й прискорити позасудові суперечки між туристами і туристичними підприємствами, для чого повинен бути створений відповідний орган, наприклад, служба захисту споживачів;
- надавати взаємну технічну допомогу, в разі необхідності, шляхом обміну досвідом у галузі безпеки і захисту туристів; на підставі міжнародних угод сприяти обміну фахівцями з безпеки туристів.

Деякі держави розробляють відповідні рекомендації з відвідування певних країн та регіонів світу. Так, держдепартамент США регулярно публікує список країн, поїздки до яких не рекомендовано або заборонено. Лідерами рейтингу в 2012 році стали Швейцарія, Нова Зеландія і Сінгапур. З метою дослідження безпечних туристичних напрямків експерти проаналізували звіти Держдепартаменту США, в яких наведено злочини проти американських громадян за кордоном. До цих даних додалися і результати досліджень ООН, яка вивчала географію світової злочинності. На основі цих результатів Forbes Traveler було оприлюднене рейтинг найбільш вільних від криміналу країни світу.

Такі країни, як Афганістан і Ірак, залучені у військові конфлікти, визнані найбільш небезпечними. Однак є регіони, які загрузнули в злочинності і торгівлі наркотиками незалежно від військової обстановки. Наприклад, Колумбія, Південна Африка і Ямайка майже завжди займають лідируючі позиції в списку небезпечних туристичних напрямів. З усіх західних націй США виявилися найбільш благополучною країною, розмістившись на 24 місці за кількістю вбивств на душу населення. Франція в цьому “чорному рейтингу” займає 40-е місце, Великобританія — 46-е місце, Німеччина — 49-е місце, а Японія — 60-е місце.

Щороку під час дослідження Risk Map британської консалтингової компанії Control Risks встановлюється ступень ризику для окремих країн: несуттєва, низька, середня, висока або дуже висока. Потенційна загроза безпеці нерідко визначає вибір напрямку подорожі для туристів більшості країн.

При міжнародному дослідженні RiskMap враховуються крадіжки і дрібна злочинність, напади, викрадення, пошкодження майна і обман, злочини із застосуванням насильства та небезпека терористичних актів.

Найбезпечніші країни знаходяться в Європі. На чолі списку знаходяться Швейцарія, Люксембург, Словенія і всі скандинавські країни. На жодному іншому континенті відсутні країни з несуттєвим ступенем ризику. Так, в країнах Близького Сходу: Ірак, Сирія, Афганістан, Пакистан, південний Ємен, крайній південний схід Росії, а також Сектор Газа ступінь небезпеки оцінюється як найвищий. П'ять небезпечних для туристів країн знаходяться також в Африці: Малі, Сомалі, південний Судан, північно-східна частина Нігерії і південно-східна частина Руанди. В 15-ти інших країнах, потенційна небезпека чекає туристів, щонайменше, в деяких областях.

Протягом останніх років однією з най більших загроз у сфері розвитку світового та регіонального туризму є світовий тероризм, який щороку змінює своє "обличчя" та надзвичайно потужно впливає на стан світової туристичної індустрії. Жодна країна не захищена від тероризму та пов'язаних з ним катастроф, що може спричинити також значні втрати доходів від туризму.

Найбільший вплив на розвиток міжнародного туризму викликали теракти в Іспанії та США. Так, внаслідок серії терактів у липні-серпні 2000 р. у великих містах Іспанії (Мадриді, Більбао, Малазі, Сан-Себастьяні та ін.), коли постраждали понад 35 осіб, включаючи іноземних туристів, чисельність туристських прибуттів скоротилася більш ніж на 3–7 % порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Хоча за масштабами впливу на туристську галузь ці теракти відносяться до категорії локальних, в цьому випадку мало місце явище синергізму, що й призвело до скорочення кількості туристських прибуттів до цієї країни. Теракти 11 вересня 2001 р. у США також спричинили зменшення 1–3 % туристських прибуттів до Іспанії порівняно з аналогічним періодом попереднього року.

Внаслідок терактів 11 березня 2004 р. в мадридських електропотягах загинуло понад 190 осіб і понад 1200 отримали поранення. Хоча ці теракти характеризуються регіональним масштабом впливу на туристську галузь, вони призвели до зменшення кількості туристів з березня по вересень 2004 р. на 4 % порівняно з аналогічним періодом 2003 р. Цей факт доводить, що теракти регіонального масштабу впливають на туристську галузь не лише країни, де вони сталися, а й інших країн того ж регіону.

У світовій туристичній індустрії найбільша криза виникла внаслідок терактів 11 вересня 2001 р. (США, Нью-Йорк), коли загинуло близько 3 тис. осіб (з них майже 800 — громадяни 86 країн).

Найбільше постраждало міжнародне повітряне пасажирське сполучення, що негативно позначилося на готельній індустрії й туристському бізнесі. Найбільш руйнівного впливу зазнав ринок США, на який припадає 8,7 % світових показників і значна частка туристських витрат (13,7 %). У країнах Карибського басейну знизився попит на ринку круїзів, істотно постраждали також такі туристські напрями як Японія, Великобританія і Франція, особливо Лондон і Париж, а туристські напрями і центри, розташовані поблизу США, наприклад, Канада і Мексика, між якими є наземне сполучення, відновилися швидше, ніж віддалені.

Після подій 11 вересня 2001 р. спочатку відзначалося значне скорочення подорожей повітряним транспортом. Зокрема, на японському ринку було зафіксовано приблизно 750 тис. ануляцій у перші чотири тижні після терактів. Це негативно вплинуло на ряд туристських напрямів Азії.

За даними Всесвітньої туристської організації, після подій 11 вересня 2001 р. надходження від міжнародного туризму зменшилися на 1 %. У подальшому на це впливала загроза нових терористичних актів та конфлікт в Іраку. Несприятливі умови призвели до зрушення в попиті в бік внутрішнього туризму, а також пасажирських перевезень наземними видами транспорту. Скорочення надходжень від туризму в США у 2002 р., порівняно з 2000 р., становило 20 %. Це лише один приклад впливу терористичних актів на сферу туризму окремої країни. Тут варто нагадати також про безпеку держави, суб'єктів господарювання та обсяг завданих їм збитків.

Складовою безпеки туризму є також заходи зі збереження життя та здоров'я тих, що подорожують. За статистичними даними страхової компанії "Росстрах", найбільша кількість страхових випадків (майже 40 %) припадає на простудні захворювання, 20 % — на травми та 12 % — шлунково-кишкові захворювання. Сезонна динаміка страхових випадків визначається специфікою туризму — 60 % із них припадає на липень і серпень. Найризикованішими щодо вірогідності захворювань є тропічні країни.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), щороку у світі реєструють більш як 1000 випадків захворювань на чуму, 100 000 — на холеру і набагато більше — на тропічну малярію. Рік у рік зростає кількість туристів, які потребують спеціальної турботи. Населення країн з розвинутим туризмом старіє, у середньому до 15 % населення таких країн є старшим за 55 років, а отже, має хронічні захворювання. Для осіб, яким понад 65 років, страховий внесок як правило, збільшується вдвічі, понад 70 років — як правило, втричі. Діти, молодші двох років і особи віком понад 75 років не страхуються.

Для турів із підвищеним ризиком (гірськолижних, водних тощо) передбачаються спеціальні умови страхування. Наприклад, для таких турів як правило, вводяться типові коефіцієнти для страхових платежів: зимові види спорту (крім гірськолижного) — коефіцієнт 1,8; гірські лижі — 2,8; плавання — 1,2; стрибки у воду — 2,0; підводне полювання — 1,8; велосипед — 2,0; альпінізм — 3,0.

Ще одна складова безпеки сфери туризму: бережливе ставлення до довкілля. Цю проблему слід розглядати з різних точок зору. З одного боку, треба зважати на можливість природних катаклізмів, які завдають значних збитків економіці країн та шкодять життю і здоров'ю громадян, а з другого — це завдані туристами збитки культурним, історичним та природним пам'яткам.

Наслідки прояву природної стихії прямо пов'язані з втручанням людини у природу. Найменше від цунамі потерпіли ті райони, де не було порушено традиційну екосистему. За даними Всесвітнього фонду дикої природи (WWF), коралові рифи та мангрові зарості слугували природним буфером

між океаном та сушею, що і врятувало багатьох жителів та туристів Мальдівських островів.

В березні 2013 року понад сотні туристів було інфіковано вірусним шлунково-кишковим захворюванням на круїзному лайнері американської компанії Royal Caribbean International біля узбережжя штату Флорида.

Російські експерти оприлюднили такий список захворювань, які привезли в країну туристи протягом 2010–2012 років: 145 туристів привезли в Росію малярію, четверо — холеру, двоє — менінгококову інфекцію та понад 3 тис. разів після подорожей діагностувалось захворювання на туберкульоз та інші інфекції. Сумним “рекордсменом” стала лихоманка Денге: якщо в 2012 році в Росії було відзначено 37 випадків інфікування туристів, то тільки за січень 2013 було зареєстровано 29 випадків лихоманки Денге. Всі вони пов’язані з поїздками в Таїланд.

Малярію в європейські країни “привозять” туристи з Індії і Таїланду. Крім того це захворювання має найбільш інтенсивне завезення з держав СНД, зокрема, Азербайджану і Таджикистану, де зареєстрований епідемічний рівень.

Отже, головні ризикоутворювальні чинники у сфері туризму такі: кризи у соціально-економічному та політичному становищі країн, епідемії, природні та техногенні катастрофи. Для їх запобігання та мінімізації негативних наслідків необхідно розробити дієвий механізм взаємодії суб’єктів туристичної діяльності, державних органів, а також відповідного фінансування.

Експерти Всесвітньої туристської організації пропонують такі шляхи розв’язання проблеми: розробка та впровадження в життя норм безпеки подорожей та місць перебування туристів; інформування й просвітницька робота громадськості; створення інституційних рамок для розв’язання проблем, пов’язаних з безпекою туристів, зокрема в екстремальних ситуаціях; міжнародне співробітництво на різних рівнях.

18 жовтня 2005 р. Україна була одностайно прийнята до Європейської туристичної комісії під час Генеральної асамблеї ЄТК (м. Відень, 16–19.10.2005 р.). Це вбачається першим кроком на шляху входження нашої держави до організаційних структур Європейського Союзу, що має стратегічне значення з огляду на можливості використання механізмів ЄС, у тому числі фінансових, для підвищення ефективності національної туристичної галузі, просування українського турпродукту на європейському ринку, впливу на туристичні потоки з точки зору їх спрямування на розвиток в’їзного туризму в Україну, що є найбільш економічно вигідним, зміцнення авторитету нашої держави серед європейської спільноти, реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави.

Законом України “Про туризм” визначено основні засади в сфері забезпечення безпеки туризму. У відповідності до чинного законодавства безпека в галузі туризму — це сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи в межах своїх повноважень вживають заходів, спрямованих на:

- забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля при здійсненні туристичних подорожей, захист громадян України за її межами;
- забезпечення особистої безпеки туристів, збереженість їх майна, незвдання шкоди довкіллю;
- інформування суб'єктів туристичної діяльності про загрозу безпеці туристів у країні (місці) тимчасового перебування;
- надання необхідної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації;
- забезпечення туристам (екскурсантам) можливості безперешкодного одержання медичної, правової та інших видів невідкладної допомоги, доступу до засобів зв'язку;
- заборонення використання туризму з метою незаконної міграції, сексуальної, трудової та інших видів експлуатації громадян;
- охорону туристичних ресурсів України, встановлення гранично припустимих навантажень на об'єкти культурної спадщини та довкілля;
- забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій тощо.

Системою забезпечення безпеки, що діє, повинні бути передбачені наступні основні профілактичні заходи:

- організація і забезпечення фінансування системи підготовки кадрів (гідів-провідників, рятувальників, керівників груп, організаторів турів і т. д.);
- організація і проведення семінарів, конференцій і змагань серед туристів і рятувальників, направлених на відробіток питань безпеки;
- забезпечення проведення профілактичних заходів в районі подорожей (відновлення мостів, облаштування стежок, стоянок, притулків і так далі);
- сертифікація маршрутів, технічно складних перешкод, спорядження і кадрів у сфері туризму;
- реалізація екологічних заходів;
- аналіз нещасних випадків в туризмі і параметрів туристського потоку.

Література

1. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про туризм" від 18 листопада 2003 р. № 1282-IV.
2. ГОСТ 28681.3–95 Межгосударственный стандарт. Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов. Дата введения в Украине 1997.01.01 // Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посіб. / За ред. проф. В. К. Федорченка, Л. Г. Лук'янова, Т. Т. Дорошенко, І. М. Мініч. — К.: Вища школа, 2001. — 237 с.

3. Борисов К. Г. Международный туризм и право. — М.: НИМП, 1999. — 234 с.
4. Гуляев В. Г. Организация туристских перевозок. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 512 с.
5. Дехтярь Г. М. Лицензирование и сертификация в туризме. — М.: Финансы и статистика, 2006. — 256 с.
6. Квартальнов В. А. Иностранный туризм. — М.: Финансы и статистика, 1999. — 312 с.
7. Маринин М. М. Туристские формальности и безопасность в туризме. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 144 с.
8. Менеджмент туризма: Экономика туризма: Учебник. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 320 с.
9. Таксанов А. Некоторые аспекты безопасности в туризме: методологический подход к безопасности в туризме // “Васко да Гама” — Менеджмент и маркетинг в туризме. — 2002. — № 3. — С. 15–21.
10. Туризм и гостиничное хозяйство / Под ред. проф. д. э. н. Чудновского А. Д. — М.: Издательство ЭКМОС, 2000. — 400 с.
11. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебное пособие. — М: ИКЦ “МарТ”; Ростов н/Д: Издательский центр “МарТ”, 2003. — 352 с.
12. De Villiers D. Strategies for overcoming the crisis: Building confidence through security, communications and promotion // The Guardian — Tuesday July 6, 2004.
13. Kariuki J. EA to Offer Tourists Anti-Terror Cover // Regional — Monday, May 10, 2004.